

(Вечерње новости, 27.2.2010)

Многобројне афере које у таласима, једна за другом, потресају овдашњу јавну сцену могу да буду корисно тле за анализу актуелних политичких прилика у земљи, могу да буду кључ за решавање многих закулисних игара, политичких и партијских загонетки, или бизнис планова, који су, иначе, покривени мистериозним веловима, на којима пишу етикете о дугорочним пројектима од општег интереса.

Ипак, свака афера која у медијима добија првокласни статус може да буде, за оне који разумеју суштину савремених медија, прича о нечем сасвим другом. То је одувек била прича о медијима као политичким средствима, а афере, ма о којима да се ради, представљају само муницију у политичкој борби. То је јасно. Али, шта су медији данас?

Управо синдром афера јасно сведочи о болном распршивању једне велике илузије – да независно новинарство постоји. Ако погледамо домаћу медијску сцену (али принцип је исти и у другим земљама, све остало су нијансе), јасно се може видети да сваки медиј има своју „сенку“ – та сенка је партијске природе, с том разликом што данашњи појам „партије“ никако не значи разликовање по „идеологијама“, већ искључиво по томе ко их финансира. Шема је јасна – новине контролише исти новац који контролише и партије, с тим што партије омогућавају том новцу да се множи. Управо због тога прича о независности медија опстаје још само у главама и реторици оних који имају задатак да нас убеде у бајку о независним медијима и њиховој невероватно значајној улози у друштву.

Иако изгледају као компликоване, ствари су далеко једноставније. Политички интереси креирају и уз помоћ медија лансирају афере. Прича о истини тако добија на релативности, поготово ако се у обзир узме тренутак у коме се одређена афера лансира. Наравно да медији живе и од продаје тиража, па ће бомбастичност наслова у једним новинама подићи температуру и у другим. Остало је очигледно – попут „последњих крика из саване“, кад намиришу крв, хијене безочно нападају - тираж је оно парче плена кога нико не жели да се одрекне. Али суштина „независног“ новинарства показује своју хипокризију управо у оном тренутку када такозвани „независни медиј“ или „независни новинар“ добија материјал за ексклузивну причу. Шта мислите одакле је „независни извор“ који новинару, у поверењу и извечери, отвара примарне тајне неке

афере? Он седи у некој партији.

Коју год аферу да узмемо – а оне се углавном врте око неког новца, око неког криминала, око неке „мафије“ – увек се радило о новој прерасподели снага „у њиховим редовима“. Читалачка публика добија циркуску шећерну вату, новине тираже, а људи у сенци – нови простор за деловање. Отуда истраживачко новинарство, са префиксом „независно“, представља једну од највећих илузија о медијима. И аферу „Вотергејт“ нису открили новинари, који ће потом постати метафора за истину и правдољубивост, већ инсајдер из ЦИА. Или, узмите било коју другу.

У нашим условима, без обзира на то да ли одређени медији живе на јаслама Сорос фонда, међународних медијских концерна, или домаћих тајкуна који газдују Србијом, ствари су компликоване само за оне који не желе да се удубљују. Већ и врапци на грани знају да једне новине припадају „једнима“, а друге „другима“, као што је такође јасно да одавно у свету (па ни код нас) не постоје „уверења“ или „идеологије“ које не почивају на конкретним интересима.

Парадокс сваке афере не лежи никако у њеној драматургији, па чак ни у њеним „коллатералним штетама“, које су обавезни део „пратећег програма“ – него управо у чињеници да уместо да служи као пример – да се тако нешто никада не понови – свака афера остаје прича само за себе.

Шоу се наставља. То је бесконачна сапунска опера о медијима, политици, новцу и играма.

Прљаво казалиште, у две речи.